

การศึกษาวิเคราะห์ประชาคมอาเซียนและผลกระทบทางวัฒนธรรม

ASEAN Economic Community and Its Cultural Effect

ศรัณยารัตน์ จตุรภูมิทรัพย์ และ บารามี อริยะเลิศเมตตา

Saranyarath Chaturapoomsap and Baramee Ariyalerdmetta

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาและศาสนา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Doctor of Philosophy Program in Philosophy and Religion, Kasetsart University

Received: January 30, 2018

Revised: March 9, 2018

Accepted: March 12, 2018

บทคัดย่อ

งานวิจัยขึ้นนี้มุ่งเน้นศึกษาวัฒนธรรมทางศาสนาและความเชื่อของคนไทยจากการเปิดประเทศไทยเป็นประชาคมอาเซียนและผลกระทบด้านวัฒนธรรมทางศาสนา โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาวัฒนธรรมของคนไทยก่อนการเปิดประเทศไทยเป็นประชาคมอาเซียน (2) เพื่อศึกษาผลกระทบทางวัฒนธรรมไทยในการเปิดประเทศไทยเป็นประชาคมอาเซียน (3) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบและแนวทางแก้ไขผลกระทบต่อวัฒนธรรมไทย ผลการศึกษาพบว่า การเปิดประเทศไทยเป็นประชาคมอาเซียนทำให้ประเทศไทยมีการเปิดกว้างทางด้านวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้นกว่าในอดีต วัฒนธรรมที่แตกต่างหรือมีความคล้ายคลึงกันถูกหลงไหลเข้ามายังประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง วัฒนธรรมทางภาษามีความเกี่ยวเนื่องกับศาสนา เป็นปัจจัยด้านแรงจูงใจที่สำคัญในการติดต่อสื่อสาร เพื่อเชื่อมโยงติดต่อ กัน ภาษาของประเทศสมาชิกอาเซียนถูกผลักดันให้มีความสำคัญต่อเยาวชนและคนไทยโดยการแทรกซึมในการเรียนการสอนรายวิชาของสถานศึกษาของไทย รวมถึงบริษัทเอกชนใหญ่หลายแห่งที่ต้องการบุคลากรที่มีความสามารถทางภาษาเพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจ ในขณะเดียวกันประเทศไทยเป็นประเทศเสรีภาพทางศาสนา ประชาชนสามารถเลือกปฏิบัติตามความเชื่อของแต่ละคนได้โดยไม่มีกฎหมายบังคับ ทำให้คนไทยมีโอกาสเรียนรู้ถึงหลักคำสอนในแต่ละศาสนา แนวคิด การปฏิบัติตนที่แตกต่างของกลุ่มประเทศสมาชิก คุณไทย ลาว พม่า เวียดนาม มีวัฒนธรรมหลักคือศาสนาพุทธ ซึ่งมีความคล้ายคลึงกันมาก เนื่องจากมีภูมิศาสตร์ที่ติดต่อกันมาตลอดกาล ไม่ได้แค่ในอนาคตจากการศึกษาเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวเริ่มต้นของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางศาสนาในอดีต คือ การเปลี่ยนศาสนาของคนไทยอาจมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น โดยการเปลี่ยนจากศาสนาที่ตนนับถืออยู่เดิมไปสู่ศาสนาใหม่ โดยการเผยแพร่ข้อมูลและครอบจักรamentum ด้านความเชื่อ การแพร่กระจายผ่านสื่อ และการศึกษา แนวโน้มการดำเนินชีวิตของคนไทยจะเปลี่ยนแปลงไปมากขึ้นเป็นลำดับตามแรงกดดันทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ในขณะที่ประเทศไทยยังคงประสบกับปัญหาความแตกต่างทางศาสนาอยู่ เช่น ปัจจุบัน และยังมีที่ท่าจะไม่สามารถจัดการกับปัญหานี้ได้อย่างเด็ดขาด

คำสำคัญ: ประชาคมอาเซียน , ผลกระทบ , วัฒนธรรม

Abstract

This research has an objective to (1) study Thai culture before the opening to ASEAN community (2) study the effect of ASEAN community on Thai culture (3) analyze the problems and solutions of the effects from opening of ASEAN community to Thai culture by studying the information of ASEAN community and its relation to culture and religion. The research shows that before the opening to ASEAN community, there are 2 major cultural effects that are constantly affected and related to Thai culture: religion and language effects. Religious beliefs have been a part of Thai culture for a long period of time and have taken role in Thai society that is shown in daily lifestyles. Meanwhile, language is also an important tool for human communication especially for understanding one another. Thai language has been changing rapidly from the past compared to universal language such as English. The opening to ASEAN community is also a way to infiltrate other interesting languages that affect Thai people's language learning. It could attract their attention to learn other foreign languages even though they do not understand how to use Thai with correct academic grammar levels beyond basic daily life usages such as reading, writing, and listening. These are visible cultural effects and are able to cause Thai culture to change unexpectedly.

Keywords: ASEAN community, effect, culture

บทนำ

ประเทศไทยกลุ่มสมาชิกอาเซียนมีความแตกต่างทางลักษณะทางเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม มาแต่อดีต ความเกี่ยวพันธ์ที่มีมาอย่างยาวนานนี้ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ สังเกตให้เห็นได้ชัดเจนตามวันสำคัญของไทย ล้วนเป็นแนวทางปฏิบัติที่มีรากฐานมาจากพระพุทธศาสนาเกื้อหนี้สืบ (พระพรมคุณภรณ์, 2541) กล่าวไว้ว่า วัฒนธรรมไทยทุกด้านมีรากฐานสำคัญอยู่ในพระพุทธศาสนา ถ้อยคำภาษาไทยต้นกำเนิดมาจากภาษาบาลี และมีความหมายที่สืบเนื่อง ปรับ แปร หรือผิดเพี้ยนมาจากการคติในพระพุทธศาสนา แบบแผน และครรลองตามหลักการของพระพุทธศาสนา ได้รับการยึดถือเป็นแนวทางและเป็นมาตรฐานสำหรับความประพฤติ การบำเพ็ญหน้าที่ และการดำเนินชีวิตของคนในสังคมไทยทุกระดับ ทั้งสถาบันพระมหากษัตริย์ที่ปกครองประเทศไทย และไพรีฟ้าข้าแผ่นดิน คนไทยทั่วทั้งหมด ความแตกต่างทางชาติพันธุ์ การนับถือศาสนา ขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมประเพณีของประชาชนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยสมาชิกอาเซียน การทำความเข้าใจถึง

ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมในการนับถือศาสนา เป็นเรื่องที่สามารถทำความเข้าใจได้ไม่ยาก มีหลายกรณีที่ซึ่งให้เห็นปัญหา เช่น ชาวพุทธกับโรยีงญาณุสลิมในพม่า ชาวมุสลิมกับชาวคริสต์ในอินโดนีเซียและมาเลเซีย หรือกรณีความรุนแรงในสามจังหวัดภาคใต้ของไทย ปัญหาเหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาที่เกิดจากความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการนับถือศาสนาที่มีแนวทางความเชื่อแตกต่างกัน ทำให้เกิดการแบ่งแยกพวกขา พวกรา ลันเน่องจากอัตลักษณ์ทางด้านศาสนาและชาติพันธุ์

ปัญหาเหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาต่อสันติภาพในอาเซียน ประเทศไทยเป็นหนึ่งในสมาชิกประชาคมอาเซียน ซึ่งจะถูกจัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการในวันที่ 31 ธันวาคม 2558 อาเซียนคือการสร้างประชาคมอาเซียนที่มีจิตความสามัคคีในการแบ่งขันสูง มีกฎกติกาชัดเจน และมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งประเทศไทยต้องสร้างความพร้อมและความเข้มแข็ง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และการเมืองและความมั่นคง ตลอดจนการเชื่อมโยงสืบสาน

ทางความน่าคุณส่งภายในและภายนอกภูมิภาค ซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกประเทศในอาเซียนตกลงกันไว้แล้ว เพื่อรักษาความน่าเชื่อถือและส่งเสริมบทบาทของไทยในอาเซียน (กรมอาเซียน, 2556)

การเปิดประชาคมอาเซียนของประเทศไทยนั้น จะทำให้เกิดการเปิดกว้างของการหันไปทางวัฒนธรรมที่แตกต่างมากขึ้นจากเดิมและสิ่งเหล่านี้จะถูกแทรกซึมเข้ามาได้ในทุกแห่งทุกมุม เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการเปิดประชาคมอาเซียนของประเทศไทยในภาพรวมเบื้องต้นนั้น ผู้วิจัยได้นำเอกสารที่มีความเกี่ยวข้องในการอธิบายประชาคมอาเซียนโดยรวม ดังนี้

สมชาย วัฒนศิริชัยกุล (2553) ASEAN คือ สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast East Asian Nations--ASEAN) ประกอบด้วย ประเทศสมาชิก 10 ประเทศ (เรียงตามลำดับอักษร นำภาษาอังกฤษ) ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม ราชอาณาจักร กัมพูชา อินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มาเลเซีย เมียนมาร์ พลีบปินส์ สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม

อนุญณ เข็วไทย (2555) อาเซียน (ASEAN) หรือ สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (The Association of Southeast Asian Nations) คือ องค์กรเพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรมและความมั่นคง

องค์ประกอบของประชาคมอาเซียน (ASEAN Community--AC) ในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 9 ที่อินโดนีเซีย เมื่อ 7 ตุลาคม พ.ศ.2546 ผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนได้ตกลงกันที่จะจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN community) ซึ่งประกอบด้วย 3 เสาหลัก (กรมอาเซียน, ม.ป.ป.) คือ

1. ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political and Security Community--APSC) ความมั่นคงและเสถียรภาพทางการเมืองเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาด้านอื่น ๆ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนจึงเป็นเสาหลักความร่วมมือหนึ่งในสามเสาหลัก ที่เน้นการรวมตัวของอาเซียนเพื่อสร้างความมั่นใจ เสถียรภาพ และสันติภาพ ในภูมิภาค เพื่อให้ประชาชนในอาเซียนอยู่

ร่วมกันอย่างสันติสุข และปราศจากภัยคุกคามด้านการทหาร และภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ เช่น ปัญหาอาเสพติด และปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ

2. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community--AEC) ท่ามกลางบริบททางเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุนระหว่างประเทศที่มีการแข่งขันสูง อันส่งผลให้ประเทศต่าง ๆ ต้องปรับตัวเองเพื่อให้ได้รับประโยชน์จากการระบบเศรษฐกิจโลก รวมถึงการรวมกลุ่มการค้าของประเทศต่าง ๆ อาทิ สหภาพยุโรป และเขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนได้เห็นชอบ

3. ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community--ASCC) มีเป้าหมายให้อาเซียนเป็นประชาคมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง สังคมที่อีกอاثารและแบ่งปัน ประชากรอาเซียนที่มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีและมีการพัฒนาในทุกด้านเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียน โดยมี แผนปฏิบัติการด้านสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ระบุอยู่ในแผนปฏิบัติการเวียงจันทร์ (กรมอาเซียน, ม.ป.ป.)

จะเห็นได้ว่าจากจุดประสงค์การเปิดประชาคมอาเซียนก่อให้เกิดความหลากหลายทางวัฒนธรรมสำหรับประเทศไทยมากขึ้นกว่าที่เคยเป็นอยู่ ด้วยความต้องการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ระบบการแลกเปลี่ยน การเคลื่อนย้าย ทั้งวัตถุสิ่งของและแรงงาน สิ่งเหล่านี้นำพาความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมเข้าสู่ประเทศไทยมากขึ้น จากที่เคยมีอยู่โดยปริยาย วัฒนธรรมของไทยที่มีรากฐานมาจากความเชื่อทางพุทธศาสนา ความเปลี่ยนแปลงของสังคมตามความเจริญของประเทศ ความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมจากภายนอก ผลกระทบที่เกิดขึ้นที่สามารถมองเห็นได้ในปัจจุบันและแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงไปในอนาคต เพื่อให้ได้แนวทางการดำเนินไว้ซึ่งวัฒนธรรมอันดีงาม ความเป็นอัตลักษณ์ที่แสดงออกถึงความเป็นคนไทย งานวิจัยเรื่องนี้จึงเกิดขึ้นเพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงผลกระทบทางด้านวัฒนธรรมที่เกิดจากการเปิดประเทศไทย เป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมของคนไทยก่อนการเปิดประเทศไทยเป็นประชาคมอาเซียน
2. เพื่อศึกษาผลกระทบทางวัฒนธรรมไทยในการเปิดประเทศไทยเป็นประชาคมอาเซียน
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบและแนวทางแก้ไขผลกระทบต่อวัฒนธรรมไทย

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยขึ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่ได้มาจากการศึกษา หนังสือ บทความ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับความหลากหลายทางวัฒนธรรม รากฐานวัฒนธรรมไทย และความสัมพันธ์วัฒนธรรมกับศาสนา ดังต่อไปนี้

อมรา พงศ์พิชญ์ (2547) กล่าวว่าการแพร่กระจาย ทางวัฒนธรรมและการสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรมอาจสร้าง ความขัดแย้ง ถ้าสมาชิกในกลุ่มไม่ยอมรับซึ่งกันและกัน โดย ปกติกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีวัฒนธรรม ชนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อและภาษาพูดร่วมกันเมื่อมีการประทัศน์สังสรรค์ของ วัฒนธรรมที่ต่างกัน การประทัศน์สังสรรค์ทางวัฒนธรรมนี้เกิด จากการแพร่กระจายของวัฒนธรรมได้วัฒนธรรมหนึ่งหรือ ทั้งสองชุด ทั้งนี้อาจเกิดจาก

1. การอพยพย้ายถิ่นของกลุ่มได้กลุ่มหนึ่งเข้ามา สู่อาณานิคมที่มีกลุ่มชาติพันธุ์หรือวัฒนธรรมอื่นอยู่แล้ว ถ้าการอพยพย้ายถิ่นนี้ไม่ได้รับการยอมรับอย่างเป็นมิตรก็ จะเกิดความขัดแย้งได้

2. การขยายดินแดนของกลุ่มได้กลุ่มหนึ่ง เพื่อเสริม อาณาเขตของตนซึ่งมีผลในการรุกรานกลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ ก่อนแล้ว ทั้งนี้รวมทั้งการยกทัพไปสู้รบกันดังเช่นสงคราม สัมภัยโบราณ

3. การล่าอาณานิคมของสังคมตะวันตก โดยกลุ่มที่ มีอำนาจสามารถเข้าไปครอบครองและเผยแพร่วัฒนธรรม ของตนด้วย

4. นอกจากนี้ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมอาจเกิด จากการแพร่กระจายวัฒนธรรมโดยการสื่อสาร ถ่ายทอด ผ่านสื่อมวลชน ระบบการศึกษาและเทคโนโลยีต่างๆ

ดันัย ไชยโยรา (2551) วัฒนธรรมตามความหมาย ทางวิชาการ หมายถึง แบบอย่างพุทธิกรรมทั้งหลายอัน เกิดด้วยการเรียนรู้ ผู้คนในสังคมมุนุษย์แต่ละแห่งย่อมมี พุทธิกรรมเป็นแบบเดียวกันเช่นนั้น นอกจากพุทธิกรรม ต่างๆ แล้วยังรวมถึงผลแห่งพุทธิกรรมเหล่านั้นด้วย สิ่งต่างๆ เหล่านี้มีการถ่ายทอดกันได้ ในบรรดาผู้คนของสังคมมุนุษย์ แต่ละแห่ง วัฒนธรรมของผู้คนแต่ละพุทธิกรรมใช้เป็นสิ่งคงรูป ตายตัวอยู่ เช่นนั้นตลอดไป แต่มีการเปลี่ยนแปลงไปตาม ยุคสมัยได้ ผลของพุทธิกรรม หมายถึง วัสดุข้าวของต่างๆ วัฒนธรรมนี้จึงมีความหมายรวมไปถึงสิ่งที่มิใช่วัตถุอีกด้วย เช่น ทัศนคติ คุณธรรม และความรู้ต่างๆ วัฒนธรรมนี้จึงมี ความหมายครอบคลุมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่แสดงออกถึงวิถี ชีวิตของมนุษย์ในสังคมของกลุ่มได้กลุ่มหนึ่ง หรือสังคม ได้สังคมหนึ่ง มนุษย์ได้คิดสร้างและเปลี่ยน กฎเกณฑ์ วิธีใน การปฏิบัติและจัดระเบียบ ตลอดจนระบบความเชื่อ ความ นิยม ความรู้ และเทคโนโลยีต่างๆ ในการควบคุมและใช้ ประโยชน์จากการธรรมชาติ

คึกฤทธิ์ ปราโมช (2514) วัฒนธรรม หมายถึง การ ปลูกฝังสิ่งต่างๆ ลงในสังคมมุนุษย์ และเมื่อสิ่งที่ปลูกฝังได้ รับการยอมรับก็มีการสืบทอดต่อๆ ไป จากคนหนึ่งไปสู่อีก คนหนึ่ง หรือจากสังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่ง

เสรียริกอเศศ (2521) วัฒนธรรมตามความหมาย ของวิชาความนุษยวิทยา ได้แก่สิ่งอันเป็นวิถีชีวิตของสังคม คนในส่วนรวมของสังคม จะคิดเห็นอย่างไร สึกอย่างไร มี ความเชื่ออย่างไร ก็แสดงออกให้ปรากฏเห็น เป็นรูปภาษา ประเพณี กิจการงาน การเล่น การศาสนา เป็นต้น ตลอด จนเป็นสิ่งต่างๆ ที่คนในส่วนรวมสร้างขึ้น เช่นสิ่งอันจำเป็น แก่ชีวิตและการครองชีพ มีเรื่องปัจจัยสี่ เครื่องมือ เครื่อง ใช้ เหล่านี้เป็นต้น ความคิดความรู้สึก ความเชื่อที่สำคัญ ออกให้ปรากฏเห็นเป็นสิ่งต่างๆ ดังกล่าวมาข้างต้นรวม หมุดนั้น ย่อมมีการสะสมเป็นความรู้ไว้ในความจำ จดไว้ ในหนังสือ และในสิ่งต่างๆ ที่สร้างขึ้น แล้วถ่ายทอดไว้ให้ แก่กันเป็นมรดกทางสืบต่อ กันมาซึ่งอายุคน มีการเพิ่ม เติมเสริมสร้างสิ่งใหม่และปรับปรุงสิ่งเก่าให้เข้ากันได้ และ มีความเจริญก้าวหน้าเรื่อยเป็นลำดับมา นี่คือความหมาย ของวัฒนธรรม

ธนา พล جادใจดี (2546) ศาสนาพุทธมีบทบาทอย่าง มากต่อชีวิตประจำวันของประชาชนชาวไทย ในทุกอณูของ

การดำเนินชีวิตของคนไทยนั้น มักจะมีเรื่องของความเชื่อ ความศรัทธาในพระพุทธศาสนารวมอยู่ด้วย ตลอดระยะเวลาหลายทศวรรษที่ศาสนาพุทธได้ถูกถ่ายเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาวัฒนธรรมไทย ชาวไทยทุกชั้นวรรณะต่างปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธศาสนา และถึงแม้ศาสนาพุทธจะได้รับการประกาศให้เป็นศาสนาประจำชาติ ชาวไทยทุกคนต่างก็ยังมีอิสระเต็มที่ในการเลือกนับถือศาสนาแม้รัฐธรรมนูญไทยจะกำหนดไว้ว่าองค์พระมหากษัตริย์ไทยต้องเป็นชาวพุทธ แต่พระองค์ก็ยังทรงดำรงตำแหน่งเป็นอัครศาสนูปถัมภกิจให้กับทุกศาสนาด้วย

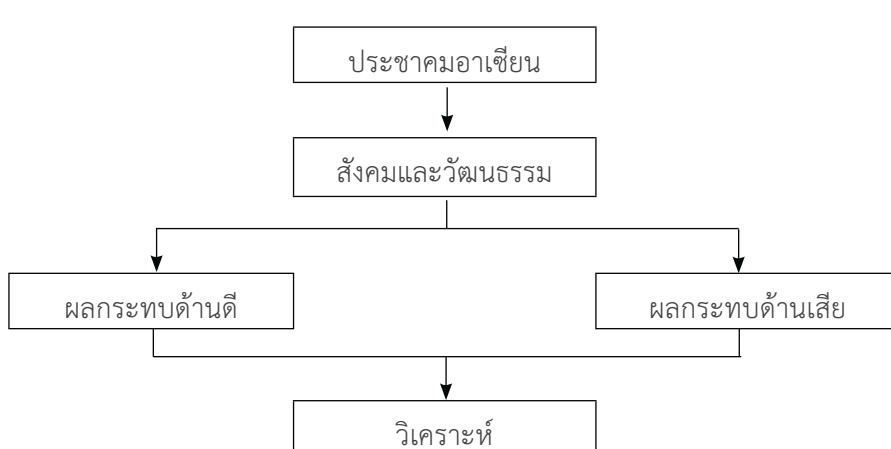
สุชีพ ปุญญานุภาพ (2559) ได้ให้ทัศนะว่า คำว่า “ศาสนา” หมายถึง (1) ที่รวมแห่งความเคราะห์นับถืออันสูงสุดของมนุษย์ (2) ที่เพิ่งพาจิตใจ ซึ่งมนุษย์ส่วนมากย่อมเลือกยึดเหนี่ยวตามความพอใจ และตามความเหมาะสมสมแก่เหตุแวดล้อมของตน (3) คำสั่งสอนอันว่าด้วยศีลธรรมและอุดมคติสูงสุดในชีวิตของบุคคล รวมทั้งแนวความเชื่อถือและแนวการปฏิบัติต่างๆ กันตามคติของแต่ละศาสนา

จากทฤษฎีดังกล่าววัฒนธรรมไทยนั้นเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความเป็นไทย ความเป็นคนไทย ความเป็นชาติไทย วัฒนธรรมมีหลากหลายมากมายแต่รากฐานวัฒนธรรมของ

ไทยมาจากการเชื่อความศรัทธาในศาสนา การพิจารณาความแตกต่างของวัฒนธรรมที่หลากหลายที่กำลังก้าวเข้ามาอย่างถาวรสิ่งที่คนไทยควรให้ความสำคัญ เพราะการรับเอาวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างเข้ามานั้น มีทั้งข้อดีและข้อเสียในขณะที่ประเทศไทยยังประสบกับปัญหาความแตกต่างด้านวัฒนธรรมทางศาสนาอยู่ตัวอย่างปัญหาสามจังหวัดชายแดนของไทย ปัญหาเหล่านี้ประเทศไทยยังคงได้รับผลกระทบจากการเสียหาย สูญเสียอย่างย่ำต่อเนื่อง การป้องกันให้ความหลากหลายของวัฒนธรรมจากประเทศสมาชิกอาเซียน เป็นสิ่งที่สำคัญ ไม่น้อยกว่าการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยก็ว่าได้

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิเคราะห์ประชาคมอาเซียนและผลกระทบทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยได้ทำการเขียนกรอบแนวคิดโดยการแยกผลกระทบออกเป็นด้านดีและด้านเสีย โดยวิเคราะห์ผลการศึกษาตามแนวความคิดของอมรา พงศាបิชญ์ (2547) ในเรื่องการแพร่กระจายของวัฒนธรรม โดยพิจารณาถึงผลดีและผลเสียจากผลกระทบที่สำคัญที่ศึกษาได้ ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative Research) เป็นการวิจัยทางเอกสาร (documentary research) โดยการค้นคว้าและรวบรวมเอกสาร หนังสือ บทความ และงานวิจัยอื่นๆ รวมถึงข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน เกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม

วัฒนธรรมไทยกับความสัมพันธ์ทางศาสนา และการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม วิธีการ รวมถึงตัวอย่างปัญหาความขัดแย้งที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน สาเหตุและความเคลื่อนไหว ด้านความหลากหลายทางวัฒนธรรมของประเทศสมาชิกมาใช้ในการวิเคราะห์ผลกระทบด้านวัฒนธรรมของไทย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ (quality research) ผู้วิจัยได้กำหนดการศึกษาข้อมูล หนังสือ บทความ งานวิจัย เหตุการณ์ต่างๆ ในปัจจุบัน ที่เกี่ยวข้อง โดยมีลำดับการศึกษาข้อมูลดังนี้

1. ศึกษาจุดประสงค์ของการเปิดประชาคมอาเซียน เพื่อให้เห็นแนวทางการหลังให้ของความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่เกิดจากจุดประสงค์ของประชาคมอาเซียน

2. ศึกษาลึงความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมกับศาสนา ที่มีความเกี่ยวพันอย่างแน่นแฟ้นของไทยเพื่อให้เห็นวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทยที่ชัดเจนว่ามีรากฐานตามความเชื่อทางศาสนาอย่างยั่งยืน

3. ศึกษาปัญหาและความขัดแย้ง วิธีการเผยแพร่ความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในอดีตและยังคงอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้เห็นวิถีการเผยแพร่ด้วยวิธีการต่างๆ ที่ไม่ขัดต่อจุดประสงค์ของประชาคมอาเซียน

4. เพื่อหาความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมที่หลากหลายจากการเปิดประชาคมอาเซียน

5. สรุปผลกระทบด้านวัฒนธรรมที่เกิดจากการเปิดประชาคมอาเซียน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้จัดทำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร ที่ได้ทำการค้นคว้ามาเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี หนังสือ และบทความ รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลข่าวสารที่ปรากฏในปัจจุบัน เกี่ยวกับความแตกต่างทางวัฒนธรรม การเผยแพร่ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งข้อมูลที่ได้มาจะนำมาวิเคราะห์ถึงวัฒนธรรมที่มีผลกระทบต่อการ

ดำเนินชีวิตของมนุษย์อย่างชัดเจนนั้นคือ วัฒนธรรมภาษา เพราะเป็นสิ่งสำคัญที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร เชื่อมโยงให้มนุษย์สามารถเข้าใจจุดประสงค์ของกันและกันได้ รวมถึงภาษาอังกฤษใช้ในการแทรกซึมเพื่อใช้ในการยึดครองดินแดนในอดีต และวัฒนธรรมทางภาษา มีรากฐานเชื่อมโยงที่สำคัญมาจากการศึกษา ดังนั้น การรวบรวมข้อมูลที่ได้มาจะวิเคราะห์ให้เห็นผลกระทบจากการเปิดประชาคมอาเซียน ที่มีต่อวัฒนธรรมทางภาษาและความแตกต่างด้านศาสนานี้ จะทำให้เห็นแนวโน้มวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทยที่อาจเปลี่ยนแปลงไปตามวัตถุประสงค์การเปิดประชาคมอาเซียน ได้อย่างมีแนวทางที่ชัดเจนยิ่งขึ้นต่อไป

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยจากการศึกษาข้อมูลพบว่า ความเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรมที่ถูกยกให้มีความสำคัญทั้งจากภาครัฐและเอกชนคือวัฒนธรรมทางภาษา ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมอาจเกิดจากการเผยแพร่กระจายวัฒนธรรมโดยการสื่อสาร ถ่ายทอดผ่านสื่อมวลชน ระบบการศึกษา และเทคโนโลยีต่างๆ (อมรา พงศ์พิชญ์, 2547) ซึ่งภาษาเป็นหัวใจสำคัญในระบบการศึกษา ภายหลังจากที่มีความพยายามผลักดันให้เกิดประชาคมอาเซียนอย่างสมบูรณ์ในปี พ.ศ. 2558 ทำให้ภาษาของประเทศไทยมีการแทรกซึมด้วยภาษาของประเทศไทยสมาชิก ซึ่งแต่ละประเทศนั้นมีภาษาพื้นถิ่นเป็นของตนเองและเป็นธรรมชาติที่แต่ละประเทศต้องการผลักดันความเป็นตัวตนให้โดดเด่นและมีบทบาท การยอมรับมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทยที่ถูกจับตามองด้วยทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อการลงทุนและขยายเศรษฐกิจ ประเทศไทยที่สามารถรองรับการเติบโตได้อย่างต่อเนื่อง เมื่อทำการศึกษาเราจะพบว่าประเทศไทยมีการใช้ภาษามากกว่า 1 ภาษาในแต่ละประเทศ และในแต่ละประเทศยังคงมีภาษาอังกฤษแทรกอยู่เป็น 1 ในภาษาพื้นถิ่นอีกด้วย ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1

ภาษาสำคัญที่ใช้ในแต่ละชาติอาเซียน

ลำดับที่	ประเทศ	ภาษาสำคัญที่ใช้
1	กัมพูชา	เขมร ฝรั่งเศส อังกฤษ
2	ไทย	ไทย และอังกฤษ(ภาษาที่ส่องของชนชั้นนำ)
3	บรูไน	มาเลฯ อังกฤษ จีน
4	พม่า	พม่า และภาษาชนกลุ่มน้อย
5	ฟิลิปปินส์	ฟิลิปปินส์ โดยเฉพาะภาษาลือและภาษาอังกฤษ
6	มาเลเซีย	มาลัย อังกฤษ จีนกลุ่มต่าง ๆ (กว้างตุ้ง, แมนดาริน, ฮกเกี้ยน, ไทยนาน) ทมิฬ
7	ลาว	ลาว ฝรั่งเศส อังกฤษและภาษาชนกลุ่มน้อย
8	เวียดนาม	เวียดนาม อังกฤษ ฝรั่งเศส
9	สิงคโปร์	จีนกลาง อังกฤษ มาเลฯ ฮกเกี้ยน กวางตุ้ง แต้จิว ทมิฬ
10	อินโดนีเซีย	อินโดนีเซีย อังกฤษ ดัทช์ ชวา

ปัญหาการแทรกซึมภาษาไทยจากภาษาอาเซียน เริ่มต้นจากสถานศึกษาที่สำคัญของประเทศไทย เช่น มหาวิทยาลัยนเรศวร ในจังหวัดพิษณุโลก ที่ได้ทำการเปิดตัวหลักสูตรใหม่ในสาขาวิชาภาษาเวียดนาม ภาษา กัมพูชา ภาษาลาว และภาษาตากาล็อก โดยให้ความเห็นว่า เนื่องจาก มหาวิทยาลัยนเรศวรเป็นสถาบันการศึกษาที่ตั้งอยู่ในภาคเหนือของประเทศไทย ทำให้มีความสำคัญมากกับคนในท้องถิ่น ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ด้วยความเป็นพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจที่ เชื่อมโยงกับประเทศไทยและพม่า ทำให้มหาวิทยาลัยได้จัดตั้งศูนย์การศึกษา โดยนำเสนอภาษาพม่าให้เป็นวิชาเลือก สำหรับนักเรียนในระดับปริญญาตรีและได้ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในย่างกุ้ง ประเทศไทยพม่าในการแลกเปลี่ยนบุคลากรในการเรียนการสอน ในขณะที่มหาวิทยาลัยหิดลได้เปิดตัวโครงการน่าร่อง สำหรับนักเรียนไทยที่จะไปศึกษาต่อยังประเทศไทย กัมพูชา อินโดนีเซีย อีกด้วย ภาษาอาเซียนเหล่านี้จะเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษา เพื่อต้อนรับการรวมเป็นประชาคมอาเซียน จะเห็นได้ว่าภาษาของประเทศไทยที่เป็นหัวใจหลักของของการให้ความรู้แก่เยาวชนไทยและหลักสูตรภาษาอาเซียนที่แทรกซึมในสถานศึกษาของไทยนั้นเริ่มมีขึ้นก่อนการเปิดประชาคมอาเซียน ในปี 2558 อีกด้วย และยังมีบริษัทเอกชนหลายแห่งที่มีขนาดใหญ่ ที่สนใจการลงทุนผลิตสินค้าต่างๆ ในประเทศไทย

พม่า ได้แสดงให้เห็นความตั้งใจที่จะรับสมัครผู้จบการศึกษาที่มีความรู้ในด้านภาษาพม่ามาทำงานมากขึ้นในขณะที่คนไทยเองยังไม่สามารถใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องตามหลักภาษาไทย รวมถึงยังมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษด้วยกว่าประเทศอื่นๆ ในอาเซียนอีกด้วย การรับภาษาอื่นๆ ในประเทศไทยเป็นภาษาประจำชาติ ซึ่งเป็นเพียงหนึ่งในไม่กี่ประเทศของโลกที่มีภาษาประจำชาติเป็นของตนเอง แต่การศึกษาของชาติยังไม่มีศักยภาพเพียงพอในการจัดระบบการเรียนการสอนภาษาไทยอย่างถูกต้องตามอัตราธรรมวิธีของหลักภาษา ปัญหาการอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ หรือพ่อ娘อุกอาจเขียนได้ของเด็กและเยาวชนไทยยังเป็นปัญหาใหญ่ที่แก้ไม่ตกจนถึงทุกวันนี้ ส่งผลกระทบต่อผลลัพธ์ที่ทางการศึกษาของชาติ ซึ่งจะเห็นได้จากการทดสอบการศึกษา ระดับชาติชั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 ที่เกิดต่ำลง รวมถึงการจัดอันดับการศึกษาของประเทศไทยในประชาคมอาเซียนและนานาชาติกว่า 150 ประเทศ ปรากฏว่าประเทศไทยอยู่ในอันดับรั้งท้ายทั้งคู่

แม้แต่ภาษาอังกฤษที่ถูกนำมาใช้เป็นภาษาหลัก ตั้งแต่ยุคสมัยที่ชาวตะวันตกเข้ามายึดครองเป็นอาณานิคม คนไทยและเยาวชนไทยยังมีความสามารถต่ำกว่าเมื่อเทียบกับประเทศสมาชิกอาเซียนหลายประเทศ ในขณะที่ภาษา

อังกฤษยังถูกกำหนดให้เป็นภาษาหลักในการปฏิบัติงานของอาเซียนตามกฎบัตรอาเซียนข้อ 34 “The working language of ASEAN shall be English” ภาษาที่ใช้ใน

ตาราง 2

ข้อมูลการใช้ภาษาอังกฤษของชาวอาเซียนในปัจจุบัน

การจัดอันดับ	ประเทศ	ประชากร	จำนวนผู้ใช้ภาษาอังกฤษ	ร้อยละของประชากรที่ใช้ภาษาอังกฤษ
1	สิงคโปร์	4,580,000 คน	3,250,000 คน	71 เปอร์เซ็นต์
2	พิลิปปินส์	97 ล้านคน	49.8 ล้านคน	55.49 เปอร์เซ็นต์
3	บราซิล ดารุสชาลาม	380,000 คน	0.14 ล้าน	37.73 เปอร์เซ็นต์
4	มาเลเซีย	27.17 ล้านคน	7.4 ล้านคน	27.24 เปอร์เซ็นต์
5	ไทย	65.7 ล้านคน	6.5 คน	10 เปอร์เซ็นต์

ผู้วิจัยสรุปเรื่องของการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทางภาษาไว้ โดยแยกเป็นข้อดีและข้อเสียดังนี้

ข้อดีคือ ประเทศไทยได้เปิดกว้างด้านการศึกษาในภาษาที่หลากหลาย สามารถติดต่อสื่อสาร กับประเทศสมาชิกเพื่อการค้า การลงทุน การเรียนรู้สังคมและวัฒนธรรม ทำให้ประชาชนสามารถร่วมงานกับประเทศสมาชิกอาเซียนได้อย่างราบรื่นยิ่งขึ้น การค้าการลงทุน การพัฒนาเศรษฐกิจและประเทศเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามจุดประสงค์มากยิ่งขึ้น ทำให้สามารถรับรู้ความต้องการ เรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ของประเทศสมาชิก ได้อย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องมากยิ่งขึ้น รายงาน ศรี จำปา (2556) การเป็นพลเมืองอาเซียนนอกจากจะต้องใช้ภาษาอังกฤษได้ดีแล้ว หากมีความสามารถในการใช้ภาษาที่สาม ที่สี่ซึ่งอาจเป็นภาษาประจำชาติของอาเซียน ประเทศไทยจะต้องเพิ่มขึ้น เรียกว่าเป็นภาษาในการทำงาน (working language) ก็จะเป็นประโยชน์ต่อการติดต่อสื่อสารกับประเทศอื่นๆ ในอาเซียนอีกด้วย ประเทศที่ประชาชนส่วนใหญ่ใช้ภาษาประจำชาติของตนอยู่

ข้อเสียคือ ภาษาไทยถูกแทรกแซงในระบบการศึกษามากขึ้น ภาษาอื่นถูกผลักดันให้มีการเรียนการสอนมากขึ้น ทำให้ภาษาไทยถูกกลืนกินไปแบบน้ำซึมบ่อทราย เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงด้านภาษาได้รับอิทธิพลจากสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ภาษาสามารถเปลี่ยนแปลงตามสภาพแวดล้อม (ประภาครี สีห์คำ, 2550,

การทำงานของอาเซียนคือ ภาษาอังกฤษ ตัวอย่างประเทศไทยสมาชิกอาเซียนที่มีการใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ใช้ในองค์กร เช่น

น. 37-39) ธรรมชาติของภาษาที่ใช้สื่อสารกันอยู่ในปัจจุบัน มีการแบ่งเป็นหลายระดับ เช่น ภาษาที่เป็นทางการ ภาษาที่ใช้ทางการและภาษาที่ไม่เป็นทางการ ในการฝึกใช้ภาษาให้เหมาะสมกับระดับฐานะของบุคคลและถูกต้องกับภาษาที่ใช้ในแต่ละสถานะของภาษาไทยดังนี้

1. ภาษามาตรฐาน คือ ภาษาภาคกลางที่คุ้นเคยใช้ในการติดต่ออย่างเป็นทางการ ตามระเบียบแบบแผนที่สุภาพชนทั่วไปเข้าใจ

2. ภาษาสุภาพ คือ ภาษาภาคกลางที่ยึดถือเป็นภาษามาตรฐานนั้น มีระดับที่เป็นทางการน้อยกว่าภาษามาตรฐานแต่ไม่เคร่งครัดมากนัก

3. ภาษาเขียน คือ ภาษาที่เป็นลายลักษณ์อักษรบันทึกไว้เป็นมาตรฐาน ประกอบด้วยสาระที่นำมาอ้างอิงได้

4. ภาษาพูด คือ ภาษาที่ส่วนใหญ่ใช้สื่อสารทางวาจาในชีวิตประจำวัน การพูดมีหลายระดับในการเลือกใช้ ถ้อยคำซึ่งขึ้นอยู่กับโอกาสในการพูด มีรูปแบบทั้งทางการและที่ทางการ ตลอดจนถึงภาษาพูดที่สุภาพเป็นวากศัพต์ ที่สามารถฝึกหัดอบรมการใช้ภาษาพูดให้ถึงระดับความมีวาระศิลป์ได้

5. ภาษาหนังสือพิมพ์ เป็นภาษาอิสระตามลักษณะของวิชาชีพ

6. ภาษาไทยในโรงเรียน คือ วิชาภาษาไทยที่ฝึก

ทักษะการใช้ภาษาตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ ลักษณะภาษา ครอบคลุมเรื่องหลักภาษา การใช้วรรณคดี มีกิจกรรมทักษะ สัมพันธ์ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียน

ภาษาไทยเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความเป็นชาติไทย หากภาษาไทยถูกแทนที่ด้วยภาษาอื่น และถูกลดความสำคัญลง เราในฐานะคนไทยควรตระหนักรถึงปัญหาข้อนี้ ให้มาก เพราะปัญหาการถูกดูถูกลิ้นทางภาษาไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย ประวัติศาสตร์ในอดีตมามายที่ผ่านมาได้ทำให้รู้ว่าภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการยึดครองประเทศได้อย่างแนบเนียนและเป็นเครื่องมือที่คลีบคลานแทรกซึมอย่างสันติวิธีอีกด้วย

อีกหนึ่งปรากฏการณ์ที่คนไทยอาจไม่คำนึงถึง เนื่องจากประเทศไทยมีประชาชนที่มีความแตกต่างด้านศาสนาประปนใช้ชีวิตร่วมกันมาอย่างยาวนาน การกีดกันทางศาสนาในประเทศไทยนั้นเป็นเรื่องที่ไม่ได้รับการยอมรับ จากคนในสังคม สิทธิเสรีภาพในการนับถือศาสนาเป็นของประชาชน แต่จากการศึกษาข้อมูลทั้งในประเทศไทยและประเทศไทยมีอาจมีขอบเขตกำหนดอย่างตายตัวชัดเจน การเปลี่ยนแปลงศาสนาในประเทศไทยจึงมีแนวโน้มที่จะมีจำนวนมากขึ้น และการเปิดประชาคมอาเซียนย่อมเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้คนไทยเกิดการเปลี่ยนศาสนาได้ เพราะธรรมชาติของมนุษย์นั้น การเปิดกว้างทางการติดต่อสื่อสาร สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมากมาย และศาสนาเป็นเรื่องของความเชื่อ เป็นเรื่องของจิตใจ และความศรัทธา สิ่งเหล่านี้สามารถโน้มน้าว ซักจุ่งไปตามแรงผลักดันของสังคมนั้นๆ ซึ่งการเปิดประชาคมอาเซียนก็เป็นปัจจัยของการเปิดกว้างทางการเรียนรู้ด้านความหลากหลายทางวัฒนธรรม และศาสนา กับวัฒนธรรมคือสิ่งที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ หากวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงได้ ศาสนา กับสามารถเปลี่ยนแปลงได้ เช่นกัน ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางศาสนาจากการเปิดประชาคมอาเซียน ผู้วิจัยแยกเป็นข้อดีและข้อเสีย ดังนี้

1. กฎหมายว่าด้วยการควบคุมประชากร
2. กฎหมายการเปลี่ยนศาสนา มิให้ชาวพุทธเปลี่ยนเป็นอิสลาม
3. กฎหมายการมีคู่สมรสเพียงคนเดียว รักเดียว ใจเดียว ห้ามมีภรรยามากกว่า 1 คน
4. กฎหมายที่ห้ามหงึงชาวพุทธแต่งงานกับชายชาวมุสลิม

จากเหตุการณ์นี้เป็นตัวอย่างที่คนไทยควรให้ความสำคัญกับการปกป้องศาสนาแล้วหรือยัง เนื่องจากประเทศไทยมีจำนวนประชากรเกินร้อยละ 90 ที่นับถือศาสนา

พุทธ เช่นเดียวกับประเทศไทย การเรียกร้องผลักดันให้เกิดกฎหมายทั้ง 4 ฉบับนี้ทำให้เห็นว่า ประเทศไทยมานั้นมีความศรัทธารอย่างแรงกล้าในศาสนา ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้เกิดการประท้วงเพื่อปกป้องศาสนาของตนเองไว้โดยให้เหตุผลว่าพวกรามมองไปถึงอนาคตรุ่นลูกหลานของชาวพม่า และการคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมดั้งเดิมของพม่า เพราะกฎหมายในศาสนาอิสลามไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตดั้งเดิม และไม่สอดคล้องกับการปกครองในประเทศไทยอีกด้วย

ประเทศไทยยังมีการขับเคลื่อนเรื่องของการปกป้องศาสนาอันเป็นจุดศูนย์รวมจิตใจของประชาชน ปัญหาการคลีบคลานทางศาสนาที่ประเทศไทยม่าเลี้งเห็นความสำคัญนี้ ประเทศไทยยังคงมีความสำคัญกับเรื่องนี้ด้วยเช่นกัน หากการเปลี่ยนแปลงทางศาสนาในประเทศไทยยังมีอาจมีขอบเขตกำหนดอย่างตายตัวชัดเจน การเปลี่ยนแปลงศาสนาในประเทศไทยจึงมีแนวโน้มที่จะมีจำนวนมากขึ้น และการเปิดประชาคมอาเซียนย่อมเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้คนไทยเกิดการเปลี่ยนศาสนาได้ เพราะธรรมชาติของมนุษย์นั้น การเปิดกว้างทางการติดต่อสื่อสารสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมากมาย และศาสนาเป็นเรื่องของความเชื่อ เป็นเรื่องของจิตใจ และความศรัทธา สิ่งเหล่านี้สามารถโน้มน้าว ซักจุ่งไปตามแรงผลักดันของสังคมนั้นๆ ซึ่งการเปิดประชาคมอาเซียนก็เป็นปัจจัยของการเปิดกว้างทางการเรียนรู้ด้านความหลากหลายทางวัฒนธรรม และศาสนา กับวัฒนธรรมคือสิ่งที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ หากวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงได้ ศาสนา กับสามารถเปลี่ยนแปลงได้ เช่นกัน ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางศาสนาจากการเปิดประชาคมอาเซียน ผู้วิจัยแยกเป็นข้อดีและข้อเสีย ดังนี้

ผลกระทบด้านศาสนา

ข้อดีของการเปิดประชาคมอาเซียนทำให้คนไทยได้เรียนรู้และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมทางศาสนาที่แตกต่างกัน ออกไป ทำให้เข้าใจถึงวิถีการดำเนินชีวิต แนวคิด ประเพณี พิธีกรรม รวมไปถึงความสำคัญของศาสนาที่มีอิทธิพลต่อประเทศไทยมีจำนวนมากนั้นๆ ด้วย

ข้อเสียคือ ในทางตรงกันข้ามประชาชนชาวพุทธอาจเปลี่ยนศาสนามากขึ้น ทำให้วิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรมดั้งเดิม ถูกลืมเลือนมากกว่าทุกวันนี้ และถูกแทนที่

ด้วยวัฒนธรรมทางศาสนาอื่น เศรษฐกิจของประเทศไทยจะมีทิศทางที่แปรเปลี่ยนไป เนื่องด้วยการจับจ่ายใช้สอยของประชาชนจะเปลี่ยนไปตามพิธีกรรมของศาสนาอื่นๆ และเมื่อประเทศไทยไม่มีการจำกัดด้านทุนและนักธุรกิจจากคนต่างด้าว การจำกัดแรงงานที่นับถือศาสนาที่แตกต่างจากนายจ้าง แรงงานไทยที่เป็นชาวพุทธอาจถูกกีดกันในหน้าที่การงานมากขึ้น การสร้างสถานที่สำคัญทางศาสนาอื่นที่ไม่ใช่ศาสนาพุทธในประเทศไทย ที่ดินของประเทศไทยถูกรุกล้ำโดยการสร้างศาสนสถานของศาสนาอื่น ซึ่งในปัจจุบันมีให้เห็นได้ทั่วไป ทั้งในห้างสรรพสินค้า สนามบิน โรงพยาบาล และสถานที่สำคัญอื่นๆ มีห้องละหมาดสำหรับคนอิสลามในขณะที่ไม่มีห้องสวดมนต์หรือนั่งสมาธิของคนไทยที่นับถือศาสนาพุทธให้เราได้เห็นกันบ้าง

เนื่องจากภาษาไทยกับวัฒนธรรมไทยมีความสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ได้ และวัฒนธรรมไทยก็มีรากฐานมาจากศาสนา หากผลกระทบเกิดขึ้นกับต้นกำเนิดของวัฒนธรรมคือศาสนาแล้ว วัฒนธรรมด้านอื่นๆ ไม่เพียงแต่ภาษาเท่านั้นที่จะถูกดูดกลืน ผลกระทบด้านวัฒนธรรมในด้านอื่นๆ อีกมากมายที่คนไทยควรใส่ใจ และพึงระวังจะถูกแทรกซึมเข้ามาแบบไม่รู้ตัว วัฒนธรรมของไทยเป็นสิ่งดีงามที่คุณไทยควรรักษาไว้เพื่อป้องกันถึงความเป็นไทยให้ถูกต้องไว้และสืบท่ออย่างเข้มแข็งถึงรุ่นลูกรุ่นหลานต่อไป คนไทยอยู่กับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมอย่างยาวนาน ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio Cultural Community--ASCC) มีเป้าหมายให้อาเซียนเป็นประชาคมที่มีประชากรเป็นศูนย์กลาง สังคมที่เอื้ออาทัยและแบ่งปัน ไม่ว่าสังคมจะเปลี่ยนไปอย่างไร วิวัฒนาการจะก้าวหน้าไปมากแค่ไหน การปกป้องความเป็นไทย วัฒนธรรม และศาสนา เป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน เพื่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศไทยอย่างสันติวิธี และการอยู่ร่วมกันภายใต้ความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม คนไทยควรมีวิธีการตั้งรับให้เหมาะสมสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง ซึ่งการเปิดประชาคมอาเซียนถือได้ว่าเป็นความเปลี่ยนแปลงที่มีความสำคัญกับประเทศไทยเป็นอย่างมาก

การอภิปรายผล

ประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยในด้านต่างๆ จากจุดประสงค์การเปิดประชาคมอาเซียนคงไม่พ้นเรื่องเกี่ยวกับเงินทุนที่เป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ รายงาน ศรีจำปา (2556) ได้กล่าวไว้ว่าประเทศไทยมีความต้องการเงินทุนในวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการเคลื่อนไหวของเงินทุน ไออี เทคโนโลยี และบริษัทข้ามชาติที่มีฐานการผลิตมาสู่ประเทศไทยในอาเซียนมากขึ้น โดยเฉพาะในประเทศไทย จึงมีคุณที่มาพร้อมกับธุรกิจข้ามชาติเข้ามาร่วมงานในประเทศไทยทั้งจากซีกโลกตะวันตก และซีกโลกตะวันออกเป็นจำนวนมาก จนเกิดเป็นชุมชนใหม่ๆ ขึ้น ในทางกลับกัน กลุ่มทุนธุรกิจไทยก็เปิดตลาดและขยายฐานการผลิตสินค้าไปยังประเทศไทย ทั้งในประเทศไทยและประเทศไทยในภูมิภาคอาเซียน เช่น จีน อินเดีย เป็นต้น ดังนั้น บุคลากรไทยที่จะไปทำงานข้ามชาติต้องมีทักษะภาษาอังกฤษเป็นพื้นฐาน และควรจะเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมของประเทศที่ตนจะไปทำงานเพิ่มด้วย หากเป็นประชาคมอาเซียนในอนาคตแรงงานในระดับบนของไทยอาจจะสามารถเคลื่อนย้ายไปทำงานที่อื่นได้มากขึ้น ในขณะที่แรงงานระดับล่างอาจต้องแข่งขันกับแรงงานที่ให้บริการจากประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้น ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นแรงงานระดับไหน การเตรียมตัวเรื่องทักษะภาษาอังกฤษ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จึงเป็นเรื่องสำคัญประการหนึ่งในการแข่งขัน เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาความหลากหลายทางวัฒนธรรม การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยมีความสำคัญก็จริงอยู่แต่การพัฒนาควรเป็นไปอย่างมั่นคงและสอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทยด้วย เพื่อให้เกิดความเป็นปีกแห่งของประเทศไทย ทั้งการพัฒนาประเทศไทยและการรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมยั่งยืนด้วย ควรเป็นไปซึ่งแนวทางที่สร้างสรรค์และสอดคล้องต้องกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีจัดการด้านการเรียนการสอนของสถานศึกษาให้มีความเข้มข้นในเรื่องของภาษาไทยและการใช้ภาษาอย่างถูกต้องให้มากขึ้น ก่อนการเรียนภาษาของ

ประเทศไทยเป็นประเทศสมาชิกอาเซียน ต้องผ่านกฎเกณฑ์การใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องก่อน

2. จำกัดการสร้างสถานที่ประกอบกิจทางศาสนาให้ชัดเจน โดยยึดเสียงข้างมากของกลุ่มคนในพื้นที่และวิเคราะห์ปัญหาที่จะเกิดกับชุมชนนั้นเป็นสำคัญ

3. จำกัดจำนวนแรงงานและประเภทธุรกิจที่หลังให้เข้าและออกให้เหมาะสมสอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นหลัก

4. ส่งเสริมการยอมรับการมีอยู่ของวัฒนธรรมที่หลากหลายและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

References

Cheuathai A. (2012). *AEC ASEAN community*. Bangkok: Sangdown. (in Thai)

Chaiyota D. (2008). *History of human development and civilization in the kingdom of Thailand*. Bangkok: Odeon Store. (in Thai)

Jaatjaidee T. (2003). *Essays on Thailand: Stories about Thailand*. Bangkok: Thai Charoen. (in Thai)

Koset S. (1978). *Ancient Thai life*. Bangkok: Charoenrat. (in Thai)

Phrapromkunaporn. (1998). *Buddhism as a national religion*. Bangkok: Dhammasapa. (in Thai)

Pongsapit A. (2004). *Cultural diversity: Paradigms and roles in civil society*. Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)

Pramoj K. (1998). *Basic course on civilization cultural background*. Pranakorn: Thammasat University. (in Thai)

Punyanuparp S. (2010). *Comparative religion*. Bangkok: Ramkhamhaeng University. (in Thai)

Seehaampai, P. (2007). *Basic of religion and ethic*. Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)

Srijampa S. (2013). The ASEAN languages and cultures in globalization: Challenges of Thailand. *Journal of Social Sciences Srinakharinwirot University*, 16(1), 393-406. (in Thai)

The Department of ASEAN Affairs. (2013). *Thailand's preparedness to step into the ASEAN community*. Retrieved from <http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/other-20140102-103348-182352.pdf>. (in Thai)

The Department of ASEAN Affairs. (n.d.) *ASEAN community*. Retrieved from <http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/asean-media-center-20121126-190330-788160.pdf>. (in Thai)

Wattanasirichaikul S. (2010). *National strategic plan for Thailand development before joining the ASEAN community*. Bangkok: Sinthawikit. (in Thai)

